

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

De brief aan de Filippenzen

6. De bereidheid te lijden omwille van Christus

Want aan u is de genade verleend, voor Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden

In de inleiding op deze brief aan de gemeente in Filippi zijn de historie van de relatie tussen deze gemeente en de apostel Paulus, en heel in het kort de achtergronden voor het schrijven ervan aan de orde gekomen.

Nu we wat meer over de rijke geestelijke inhoud hebben gezien, kijken we in dit gedeelte terug om te onderzoeken waarom de brief nu eigenlijk geschreven is. Want omdat de meningen daarover nogal uiteen lopen, kunnen we verhinderd worden de diepe betekenis van wat Paulus schrijft ten volle te begrijpen. Dit zou zeer te betreuren zijn, omdat er ook een boodschap in zit voor alle gelovigen van alle tijden.

De Filippenzen: Paulus' blijdschap en kroon

Tussen Paulus en de leden van de gemeente in Filippi is een bijzondere wederzijdse band ontstaan. Dit is steeds weer te zien in de brief. Zijn gevangenschap valt hem zwaar. Niet om de ongemakken ervan, maar omdat hij niet kan gaan naar allen die hem lief zijn in de Heer, om hen te zien en met hen te spreken; in het bijzonder met zijn broeders en zusters in Filippi. Dit blijkt als hij schrijft over de onzekerheid over wat met hem zal gebeuren: wordt hij vrijgelaten, of zal hij sterven? Als hij daar over nadent, weet hij dat het voor hemzelf beter zal zijn te sterven. Immers dan zal zijn beproeving ten einde zijn, en zal hij bij de komst van Christus eeuwig leven ontvangen. Maar voor anderen is het beter dat hij blijft leven: "Van beide zijden word ik gedrongen: ik verlang heen te gaan en met Christus te zijn, want dit is verreweg het beste; maar nog in het vlees te blijven is nodiger om uwentwil. En in deze overtuiging weet ik, dat ik zal blijven en voortdurend bij u allen zijn ..." (1:23-25). In vers 8 heeft hij al gezegd: "God toch is mijn

getuige, hoezeer ik met de ontferming van Christus Jezus naar u allen verlang." En in welke andere brief schrijft hij woorden als deze: "... mijn geliefde broeders, naar wie mijn verlangen uitgaat, mijn blijdschap en kroon ..." (4:1). Hij ziet hen als de kroon op zijn werk, omdat vooral zij hebben getoond in verbondenheid met Christus en zijn dienaren te leven, en te staan voor het geloof dat Paulus hen heeft overgeleverd.

Groeien naar de volmaaktheid

Wat heeft hij dan op het oog met zijn verdediging in Rome, zodat hij blijft leven, en zijn bidden voor hen? Hij schrijft: "... opdat u verder mag komen en u in het geloof verblijden" (1:25). Is er dan iets niet goed? Staan zij stil in het geloof? Kennen zij geen blijdschap meer over hun verlossing en aan-neming tot Gods kinderen? Of ontwikkelt hun geloof zich in de verkeerde richting? Persoonlijk heb ik niet de indruk. Paulus wil hen verder onderwijzen, zodat zij groeien in kennis en inzicht, en de wijze waarop zij hun geloof in de praktijk brengen. In de brief aan de Korintiërs schrijft Paulus dat hij hen een weg wil wijzen "die nog veel verder omhoog voert": die van de liefde (1 Kor 12:31). De liefde van de gelovigen in Filippi is altijd overvloedig gebleken; dat blijkt ook nu weer, nu zij hem weer ondersteund hebben. Maar toch schrijft hij: "En dit bid ik, dat uw liefde nog steeds meer overvloedig mag zijn in helder inzicht en alle fijngevoeligheid, om te onderscheiden, waarop het aankomt. Dan zult u rein en onberispelijk zijn tegen de dag van Christus, vervuld van de vrucht van gerechtigheid, welke door Christus Jezus is, tot eer en prijs van God" (1:9-11). Hij is ten volle overtuigd "dat Hij, die in u een goed werk is begonnen, dit ten einde toe zal voortzetten, tot de dag van Christus Jezus" (1:6). Hij zou het niet anders kunnen en willen zien; want, schrijft hij "Zó van u allen te denken spreekt voor mij dan ook vanzelf, omdat ik u op het hart draag" (1:7). Stilstand is achteruitgang. En als het om volmaaktheid gaat, moet er altijd vooruitgang zijn.

Is er dan niets om bezorgd over te zijn? Zeker wel! In algemeenheid bestaat er altijd het gevaar dat iemand van het ware geloof afvalt, verslapt in het doen van Gods wil, de eerste liefde minder wordt. Nog steeds trekken die predikers van de besnijdenis rond (3:2). Paulus herinnert de broeders en zusters in Filippi eraan dat zij niet naar hen moeten luisteren, omdat wij niet door wet en besnijdenis behouden worden, maar "door het geloof in Christus" (3:9). Het bewijs is hijzelf: hij werd besneden, leefde volgens de wet – dacht hij. Maar toch moet hij nu alles op alles zetten om behouden te worden: "Niet, dat ik het al verkregen zou hebben of al volmaakt ben, maar ik jaag ernaar, of ik het ook zou mogen grijpen ... naar het doel, om de prijs van de roeping van God, die van boven is, in Christus Jezus" (3:12-14). De Filippenzen hebben niet naar die predikers geluisterd, en hebben hen tot nu toe niet gehoorzaamd, en hij vermaant hen dat eensgezind zo te houden. Want als de vijand een bres in de muur slaat, duurt het niet

lang voordat de stad valt: "Laten wij dan allen, die volmaakt zijn, aldus gezind zijn. En indien u op enig punt anders gezind bent, God zal u ook dat openbaren; maar wat wij bereikt hebben, in dat spoor dan ook verder!" (3:15,16). Er is veel bereikt, zij hebben een goede basis, zij zijn overtuigd, zij tonen veel liefde; maar ook hier geldt: niet stilstaan, maar verder gaan, die weg gaan die nog veel verder omhoog voert.

In 1:26 schrijft Paulus dat, als hun geloof verder groeit, "zij ruimschoots reden zullen hebben om over mij te roemen in Christus Jezus, wanneer ik bij u kom". Niet roemen om wat zij zelf hebben gedaan en bereikt, of Paulus eren omdat hij hen het evangelie heeft gebracht, maar roemen in wat Christus in hen heeft bereikt, door de kracht die Hij zijn dienaar Paulus geeft. Maar als zij zover willen komen, kan dat maar op één manier: "Alleen, gedraag u waardig het evangelie van Christus, opdat, hetzij ik kom en u zie, hetzij ik afwezig blijf, ik van u zal mogen horen, dat u vaststaat in het geloof aan het evangelie, zonder dat u zich in enig opzicht door de tegenstanders laat beangstigen. Hierin is voor hen een aanwijzing van hun verderf, maar van uw behoud, en dat van Godswege" (1:27,28). Gedragen zij zich het evangelie onwaardig? Is het aannemelijk dat, als dit zo zou zijn, Paulus dan zo weinig woorden wijdt aan een behandeling daarvan? Hebben zij geen of te weinig liefde, ontferming en barmhartigheid? Hebben zij het evangelie waardoor zij tot geloof kwamen vervangen door iets anders? Zijn zij zelfzuchtig uit op hun eigen belang en eer? Morren zij om hun lot en over het werk dat van hen wordt gevraagd? Hoe zou dat te rijmen zijn met wat hij over hen heeft gezegd en hij nog over hen zal zeggen? Bijvoorbeeld: "Wij zijn de besnijdenis, die door de Geest van God Hem dienen, die in Christus Jezus roemen en niet op vlees vertrouwen" (3:3). "Ik verblijd mij met u allen" (2:17). Zou hij iets dat geheel in tegenstelling is met het christen zijn, zo verdekt plaatsen tussen allerlei lofprijzingen en dankzeggingen? In andere brieven schroomt hij niet in heel directe bewoordingen een probleem in een gemeente aan de orde te brengen. Kijk, bijvoorbeeld, maar eens naar Galaten 1:6-10. In de brief aan de Filippenzen doet hij een ernstig beroep op hen, juist op grond van hun liefde, ontferming en barmhartigheid, van hun nederigheid en het zoeken van het belang van de zaak van Christus en zijn dienaren, van hun eensgezindheid met Paulus. Want wat geeft hij aan? "... maak dan mijn blijdschap volkomen ..." (2:2). Hij is blij en dankbaar, maar verlangt er in zijn liefde voor hen naar dat zij helemaal volmaakt worden in hun geloof, zodat zijn blijdschap ook volmaakter zal worden. Want alleen zo zal de volmaakte Christus geëerd worden om zijn opofferende liefde. Al is er maar één kleine bedenking bij wat hen wordt gevraagd in hun dienst voor Christus, één van de leden die mort om zijn lot, dan is de liefde nog niet volmaakt. Als maar de indruk bestaat dat er iets afwezig is, of minder wordt in het navolgen van het voorbeeld van Christus, dan is het gevaar in de kiem

aanwezig dat het uiteindelijk niet goed afloopt. De schrijver van de brief aan de Hebreëën gebruikt wat er met Israël gebeurde als een waarschuwing: "Laten wij daarom op onze hoede zijn, dat niemand van u ... de indruk zou wekken achter te blijven" (Heb 4:1).

Paulus besluit deze perikoop met een 'daarom'. Dus omdat zij zien wat Christus in zijn gehoorzaamheid heeft gedaan en wat daardoor bereikt is. En in wat volgt, blijkt dat zij gehoorzaam zijn en ernstig bezig zijn met hun behoud. Ze zijn ongetwijfeld de gevangenenbewaarder niet vergeten – misschien leeft hij zelfs nog – die met vreze en beven aan Paulus vroeg hoe hij behouden kon worden: "Daarom, mijn geliefden, gelijk u te allen tijde gehoorzaam bent geweest, blijf ... uw behoudenis bewerken met vreze en beven ... opdat u onberispelijk en onbesmet mag zijn, onbesproken kinderen van God ... lichtende sterren in de wereld ... het levende woord vasthoudend ..." (2:12-16a). En dan komt hij terug op het roemen over hem: "... mij ten roem tegen de dag van Christus, dat ik niet vruchteloos (mijn wedloop) gelopen, noch vruchteloos mij ingespannen heb" (2:16b). Het ergste dat hem kan overkomen, is dat Christus hem bij zijn komst vertelt dat de broeders en zusters in Filippi niet die vrucht zijn gebleken die hij altijd dacht dat zij waren. Daarom doet hij zo'n dringend beroep op hen, op grond van alle christelijke waarden en eigenschappen.

De kern van de zaak

Laten we nu de omstandigheden waarin Paulus dit schrijft wat diepgaander bekijken, en dat verbinden aan enkele uitspraken in de brief.

De gemeente in Filippi heeft besloten Paulus iets te brengen. Vrijwel zeker is dat geld geweest, want het zou moeilijk zijn om zo'n lange reis te maken met een levensmiddelenpakket en kleding etc. Je kon misschien wel een kist op een schip meenemen, maar als je schipbreuk leed was je alles kwijt. Bovendien kon Rome niet per schip bereikt worden en had je duur vervoer met een wagen nodig. Geld kon je makkelijk op je lijf dragen, en je kon er in een stad als Rome alles mee kopen wat Paulus op dat moment nodig had. Maar voor zichzelf wil Paulus eigenlijk niets hebben. Hij schrijft hen: "Niet dat ik dit zeg, als zou ik gebrek lijden; want ik heb geleerd met de omstandigheden, waarin ik verkeer, genoeg te nemen. Ik weet wat armoede is en ik weet wat overvloed is. In elk opzicht en in alle dingen ben ik ingewijd, zowel in verzadigd worden als in honger lijden, zowel in overvloed als in gebrek. Ik vermag alle dingen in Hem, die mij kracht geeft" (4:11-13). Hij is dus tevreden met wat God hem geeft en niet geeft.

Toont hij zich hiermee ondankbaar tegenover de broeders en zusters in Filippi? Integendeel! Hij zat kennelijk in behoorlijke financiële problemen. Om niet in de gevangenis terecht te komen, moest hij een appartement huren. Net als tegenwoordig was dat niet goedkoop. Waarschijnlijk had hij

een huurachterstand. Ook waren er hoge reiskosten voor zijn medewerkers, die steeds weer ter ondersteuning naar de verschillende gemeenten in Griekenland en Klein-Azië werden gestuurd. Als hij uit het appartement gezet zou worden, moest hij alsnog naar de gevangenis, en daar zou hij niet meer de gelegenheid hebben mensen te ontvangen om hen te onderwijzen. Meteen hierna schrijft hij waarvoor het geld is gebruikt: "Nu is alles voldaan en ik ben rijkelijk voorzien; alles is aangezuiverd (vs. 18). Hij heeft zijn schulden dus kennelijk kunnen afbetalen, en er is nog wat over.

Maar wat bedoelt Paulus met zijn woorden "Niet dat ik dit zeg, als zou ik gebrek lijden"? Kennelijk is hij bang dat de leden van de gemeente het zo zullen opvatten dat hij hen verwijt dat het zo lang heeft geduurd voordat zij hem weer eens ondersteunden. Want hij schrijft: "Ik heb mij er ten zeerste over verblijd in de Here, dat u nu eindelijk uw belangstelling in mij hebt kunnen verlevendigen, omdat u wel belangstelling had, maar niet de gelegenheid" (vs. 10). Waarom hadden zij niet de gelegenheid, zodat het 'eindeloos' duurde voordat zij Paulus te hulp kwamen? En waarom is dat hier van belang? Kijk naar wat hij nog meer zegt: "Toch hebt u er goed aan gedaan, te delen in mijn verdrukking" (4:14). Eigenlijk staat er iets als "deelgenoot te worden in mijn verdrukking". Hetzelfde komen we ook tegen in Openbaring, waar Johannes zich noemt "uw broeder en deelgenoot in de verdrukking en in het Koninkrijk en in de volharding in Jezus" (1:9).

Nu wordt duidelijk wat hij schrijft in 1:27-30 "Gedraag u waardig het evangelie van Christus, opdat, hetzij ik kom en u zie, hetzij ik afwezig blijf, ik van u mag horen, dat u vaststaat in één geest, één van ziel medestrijdende voor het geloof aan het evangelie, zonder dat u zich in enig opzicht door de tegenstanders laat beangstigen. Hierin is voor hen een aanwijzing van hun verderf, maar van uw behoud, en dat van Godswege. Want aan u is de genade verleend, voor Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden, in dezelfde strijd, die u eens van mij hebt gezien, en nu van mij hoort."

Het feit dat Paulus zo lang niets van de gemeente in Filippi hoorde, had hem erg verontrust. Want wat zou dit kunnen betekenen? Het was kennelijk heel ongewoon. Paulus maakte zich altijd ongerust over degenen die hij lief had in de Here. Hij wist van al die Joodse predikers, die de niet-Joodse christenen ervan probeerden te overtuigen dat zij besneden moesten worden en de wet moesten naleven om behouden te kunnen worden. En het gevaar was niet alleen dat zij het zuivere geloof zouden opgeven, maar vooral wat de gevolgen daarvan zouden zijn. Want als zij zich niet wilden laten besnijden, zorgden de Joden ervoor dat zij hun nering kwijt raakten, of gaven hen aan bij de Romeinse overheid als vijanden van de keizer. Christenen konden dus ontkomen aan armoede, verdrukking en

vervolging door zich te laten besnijden. Dit is de achtergrond van wat Paulus schrijft in de brief aan de Galaten: "Wat mij echter betreft, broeders, indien ik nog de besnijdenis predik, waarom word ik dan nog vervolgd?" (Gal 5:11). Joden vervolgen hem omdat hij de christenen leert zich niet te laten besnijden. Zelf had hij, voordat hij tot geloof in Christus Jezus kwam, de gemeente van Christus vervolgd. Hij begon met te dreigen dat zij gestraft zouden worden als zij hun geloof in Jezus niet opgaven. Uit angst hiervoor verloochenden sommigen (misschien velen) hun Here, die zelf geleden had in de verdrukking. Hij was er niet voor teruggeschrokken en had tegen zijn volgelingen gezegd hetzelfde te doen: "Indien iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf en volge Mij. Want ieder, die zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar ieder, die zijn leven verloren heeft om Mijnentwil, die zal het vinden" (Mat 16:24,25). Vóór zijn kruisdood had Hij tijdens de Paasmaaltijd tegen zijn discipelen gezegd "In de wereld lijdt u verdrukking, maar houd goede moed, Ik heb de wereld overwonnen" (Joh 16:33).

Dat volgelingen van Jezus verdrukkingen zullen meemaken, maakt deel uit van het evangelie – ook al klinkt het niet zo goed als verlossing en vergeving. Dus zich waardig het evangelie gedragen is in dit verband bereid zijn het lijden omwille van Christus te aanvaarden. Een vast onderdeel van Paulus' onderwijs was de gelovigen "te vermanen om te blijven bij het geloof, en dat wij door vele verdrukkingen het Koninkrijk van God moeten binnengaan" (Hand 14:22). Dat is natuurlijk niet altijd makkelijk. Ook Jezus was 'ten dode' beangst bij het vooruitzicht wat met Hem gedaan zou worden als Hij zich overgaf aan de Joden en de Romeinen. Maar Hij sterkte zich in zijn God en Vader. Paulus roept Timoteüs daarom op niet bang te zijn om op te treden als dienaar van Christus: "Want God heeft ons niet gegeven een geest van lafhartigheid, maar van kracht, van liefde en van bezonnenheid. Schaam u dus niet voor het getuigenis van onze Here of voor mij, zijn gevangene, maar wees mede (met mij) bereid voor het evangelie te lijden in de kracht van God ..." (2 Tim 1:7,8)

Petrus schrijft: "Geliefden, laat de vuurgloed, die tot beproeving dient, u niet bevreemden, alsof u iets vreemds zou overkomen. Integendeel, verblijd u naarmate u deel hebt aan het lijden van Christus, opdat u zich ook met vreugde zult mogen verblijden bij de openbaring van zijn heerlijkheid. Indien u door de naam van Christus smaadt lijdt, bent u zalig, daar de Geest van de heerlijkheid en de Geest van God op u rust" (1 Pet 4:12-14). Hij verheerlijkt het lijden niet, maar de bereidheid daartoe en de onderwerping daaraan, omdat die toont welke Geest in hen woont.

Er is vrijwel geen brief van Paulus aan de gemeenten waarin verdrukking niet aan de orde komt. In deze brief aan de Filippenzen staat de bereidheid te delen in de verdrukking van Christus en zijn dienaar Paulus naar

mijn mening zelfs centraal. Het verband met alles wat hij schrijft is heel duidelijk. Zo wijst hij op het goede voorbeeld dat hij en zijn geestgenoten geven, en de slechte voorbeelden die hij om zich heen ziet. Wat het goede voorbeeld betreft: "Dit alles om Hem te kennen en de kracht van zijn opstanding en de gemeenschap aan zijn lijden, of ik, aan zijn dood gelijkvormig wordende, zou mogen komen tot de opstanding van de doden" (3:10); "Wees allen mijn navolgers, broeders, en zie op hen, die evenzo wandelen, gelijk u ons tot voorbeeld hebt" (vs 17); "in dezelfde strijd die u eens van mij hebt gezien en nu van mij hoort" (1:30). Wat het slechte voorbeeld betreft: "Velen wandelen – ik heb het u dikwijls van hen gezegd, maar nu zeg ik het ook wenende – als vijanden van het kruis van Christus. Hun einde is het verderf, hun God is de buik, hun eer stellen zij in hun schande, zij zijn aardsgesind" (3:18,19).

Kennelijk hebben broeders en zusters in Filippi zich wel laten beangstigen door de tegenstanders. Uit de oproep van Paulus één van geest en één van ziel mee te strijden voor het geloof, en "eensgezind te zijn, één in liefdebetoon, één van ziel, één in streven" (2:2), mogen we misschien afleiden dat zij niet tot overeenstemming konden komen of en hoe zij Paulus zouden helpen. Hij had immers van Epafroditus gehoord dat zij wel belangstelling voor hem hadden, maar niet de gelegenheid die te tonen. Mogelijk durfden zij er niet voor uit te komen dat Paulus hun leraar was (schaamden zij zich dus voor hem, de gevangene van Christus). Of vonden zij het te gevaarlijk om een broeder naar Rome, het hol van de leeuw, te sturen.

Paulus verwijt hen niet dat zij hem niet eerder hebben geholpen, maar wijst hen op de gezindheid die daaruit zou kunnen spreken. Zoals in alle groepen zijn er altijd mensen die voor eigen eer gaan, en geen rekening houden met de ideeën en belangen van anderen. Daarom gaat Paulus verder met er op te wijzen dat onder broeders en zusters in het geloof alles behoort te gaan "zonder zelfzucht of ijdel eerbejag; maar in ootmoedigheid (nederigheid) achte de een de ander uitnemender dan zichzelf" (2:3,4). Dat kan alleen met de gezindheid van Christus, die Paulus inleidt met de woorden (lett vertaling): "laat een ieder niet letten op zijn eigen belang, maar laat een ieder ook [juist] letten op dat van anderen" (vs. 4). Dat was de gezindheid van onze Heer Jezus, toen Hij zichzelf gaf als de Dienaar, Knecht van allen, door aan het kruis zijn leven te geven voor zijn vrienden. Dat is de gezindheid die Hij vraagt van zijn volgelingen.

J.K.D.

